

PRIKAZ PONOVLJENOG KAZNENOG POSTUPKA PROTIV OPTUŽENOG STEVE MACAKANJE I DRUGIH

Županijski sud u Zadru

Optužnica KT-78/92, od 1. kolovoza 1995, izmijenjena 8. svibnja 2003. godine
Ukidbeno rješenje Vrhovnog suda RH: I Kž 682/03-3, od 29. rujna 2005. godine

Kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnoga stanovništva, čl. 120., st. 1., OKZ-a RH

Optuženi: Stevo Macakanja, Željko Ležaja, Branko Kužet, Željko Cupać (svi odsutni)

Tužitelj: zamjenik Županijskog državnog odvjetnika iz Zadra (ŽDO) – Slobodan Denona

Branitelji: odvjetnik Ante Ivković – branitelj opt. Steve Macakanje, odvjetnik Ante Krajina – branitelj opt. Željka Ležaje, odvjetnik Ivica Ivanić – branitelj opt. Branka Kužeta, odvjetnik Goran Nizić – branitelj opt. Željka Cupaća, svi odvjetnici iz Zadra

Izmijenjeno Vijeće za ratne zločine:

sutkinja Enka Moković, predsjednica Vijeća

sudac Vladimir Mikolčević, član Vijeća

sudac Boris Babić, član Vijeća

PODACI O PRIJAŠNJEM POSTUPKU

Dana 1. kolovoza 1995. ŽDO iz Zadra podiglo je optužnicu br. KT-78/92 protiv Steve Macakanje, Željka Ležaje, Branka Kužeta, te Željka Cupaća zbog sumnje da su počinili kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120., st. 1, OKZ-a RH. Postupak je proveden u odsutnosti optuženika. Županijski sud u Zadru donio je presudu 23. lipnja 2000. godine, broj K-39/95, kojom je proglasio krivima, zbog navedenog djela, svu četvoricu optuženika, te odredio da su Stevo Macakanja i Željko Ležaja osuđeni svaki na kaznu zatvora u trajanju od 20 godina, dok su Branko Kužet i Željko Cupać osuđeni svaki na kaznu zatvora u trajanju od 15. godina.

Vrhovni sud RH je, 19. prosinca 2002. godine, rješenjem br. I Kž – 565/00-3, odlučujući o žalbi optuženika podnijetoj protiv presude Županijskog suda u Zadru, br. K-39/95, od 23. lipnja 2000. godine, riješio da se prihvaća žalba Branka Kužeta i Željka Cupaća, a u povodu te žalbe po službenoj dužnosti i u odnosu na Stevu Macakanju i Željka Ležaju, te da se istim rješenjem ukida u cijelosti prvostupanjska presuda, te se predmet vraća prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

Vrhovni sud RH navedenim rješenjem obrazlaže kako su optuženici u pravu kada se žale zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja jer je preuranjen zaključak prvostupanjskog suda da su počinili predmetno kazneno djelo na način opisan u izreci prvostupanjske presude. Vrhovni sud RH svoju odluku temelji na činjenici da iz rezultata provedenog postupka ne može izvesti zaključak o postojanju zajedničkog umišljaja o ubojstvu oštećenika Milana Bulića jer sama prisutnost Branka Kužeta i Željka Cupaća inkriminiranom događaju sama po sebi ne upućuje i nije dovoljan dokaz za njegovo postojanje. Vrhovni sud RH upućuje na činjenicu da je svjedokinja Cvita Bulić izričito iskazala da su Branko Kužet i Željko Cupać stajali u dvorištu, da nisu ništa imali u rukama, te da nije vidjela da su oni udarali njenog supruga. Presuda je ukinuta i u odnosu na dvojicu prvooptuženih Stevu Macakanja i

Željka Ležaju jer je činjenični opis djela u njezinoj izreci jedinstven za sve optuženike, pa se dio presude u odnosu na Stevu Macakanju i Željka Ležaju ne može izdvojiti bez štete za pravilno suđenje.

Vrhovni sud RH uputio je prvostupanjski sud da raspravi sporna pitanja, ponovno izvede potrebne dokaze te na temelju takve ocjene dokaza utvrdi pravno relevantno činjenično stanje.

U ponovljenom postupku na glavnoj raspravi, dana 8. svibnja 2003. godine, ŽDO Zadar preinačio je činjenični opis inkriminiranog djela, a nakon provedenog postupka Županijski sud u Zadru donio je, 8. svibnja 2003. godine, presudu br. K-12/03 kojom su sva četvorica optuženika ponovno proglašena krivima te su im određene zatvorske kazne kao i u prvoj presudi.

Na sjednici održanoj 29. rujna 2005. godine, Vrhovni sud RH, odlučujući o žalbama Steve Macakanje, Željka Ležaje i Željka Cupaća podnesenim protiv presude Županijskog suda u Zadru, br. K – 12/03, rješenjem br. Ikž-682/03-3, ukinuo je navedenu presudu, te je predmet po drugi put vratio na ponovno suđenje nadležnom prvostupanjskom sudu, ovaj put pred potpuno izmijenjenim Vijećem.

Vrhovni sud RH navodi kako je prvostupanjsku presudu ispitao po službenoj dužnosti te je utvrdio da je prvostupanjski sud počinio bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz čl. 367, st. 1 toč. 11. koje se ogledaju u tome da ponovno nije izložio razloge o odlučnim činjenicama, tj. na temelju čega je zaključio da su u počinjenju kaznenih djela kao supočinitelji sudjelovali Branko Kužet i Željko Cupać, te da isto tako nisu izloženi razlozi o postojanju zajedničkog umišljaja o počinjenju kaznenog djela. Nadalje, pri donošenju presude prvostupanjski sud propustio je izvesti postupovne radnje i raspraviti sporna pitanja na koja je upozorio drugostupanjski sud u svojoj ukidbenoj odluci, tj. rješenju od 19. prosinca 2002. godine. VS RH je uputio prvostupanjski sud da otkloni sve postupovne povrede te raspravi sva sporna pitanja na koja je upozoren.

OPTUŽNICA

Optužnica Županijskog državnog odvjetništva u Zadru, br KT-78/92, od 1. kolovoza 1995, izmijenjena je 8. svibnja 2003. godine i 4. listopada 2006. godine, te nakon provedenog dokaznog postupka kad je sud u drugom ponovljenom postupku izmijenio činjenični opis optužnice (izreka presude pod toč. I.) izostavljajući dio koji se odnosi na trećeoptuženoga B. Kužeta i četvrtooptuženoga Ž. Cupaća budući da su isti oslobođeni od optužbe.

Optužnica, izmijenjena na glavnoj raspravi 08. svibnja 2003. godine, glasila je u odnosu na optužene: «... da su 5. lipnja 1992. godine u Korlatu, koji se nalazio na privremeno zaposjednutom području RH, kao pripadnici paravojnih postrojbi, tijekom oružanog sukoba između tih postrojbi pobunjenih Srba i oružanih snaga RH, a prihvaćajući velikosrpsku politiku, zajedno s još petoricom neidentificiranih osoba, protivno odredbi čl. 3. toč. 1. Konvencije o zaštiti građanskih osoba za vrijeme rata i čl. 4. Dopunskog protokola uz tu Konvenciju o zaštiti nemeđunarodnih oružanih sukoba (Protokol 2), odlučili ubiti civila Milana Bulića, koji je inače invalid bez lijeve šake, jer da ima oružje, pa su sva devetorica, dovezavši se s dva automobila došli u njegovu kuću naoružani pištoljima i puškama, tražeći od njega oružje, što im je bila samo izlika da ga nakon maltretiranja ubiju. Najprije ga je II.-okr. Željko Ležaja više puta ošamario po licu, zbog čega se Milan Bulić srušio na tlo, nakon čega su ga zajednički odvucli u dvorište s ciljem da ga dokrajče, gdje su ga, u nazočnosti ostalih, koji su iz neposredne blizine bodrili i davali podršku, I.-okr. Stevo Macakanja i II.-okr. Željko Ležaja nastavili zvjerski udarati nogama i drškom od vila, tako da je oštećenik urlao od bola, zbog čega je supruga oštećenika Cvita Bulić molila III.-okr. Branka Kužeta da mu pomogne, na što se ovaj samo posprdnio nasimijao glasno govoreći «Vi imate oružje» i time jasno dao do znanja da su svi zajedno odlučili masakrirati i ubiti oštećenika što su i učinili, tako da mu je jedan od njih, uz odobravanje svih ostalih u otvor usne školjke zario držak vila do dubine od 10 cm, uslijed kojih svih udaraca je oštećenik zadobio ozljede opasne po život, pa je od iskrvarenja ubrzo preminuo. Dakle, optuženi su kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme oružanog sukoba vršili nasilje nad civilnim stanovništvom i

ubili civilnu osobu, čime su počinili kazneno djelo protiv čovječnosti i međunarodnog prava – ratni zločin protiv civilnog stanovništva, iz čl. 120. st. 1. OKZ RH.»

Nakon što je Sud u drugom ponovljenom postupku, nakon provedenog dokaznog postupka, izmijenio činjenični opis optužnice, izostavljajući dio koji se odnosi na trećooptuženoga B. Kužeta i četvrtooptuženoga Ž. Cupaća, te pojasnio dio koji se odnosi na prvooptuženoga Stevu Macakanju i drugooptuženoga Željka Ležaju, optužnica u odnosu na Stevu Macakanju i Željka Ležaju glasi: «...da su dana 05. lipnja 1992. godine u selu Korlat, koje se nalazilo na privremeno zaposjednutom području RH, kao pripadnici paravojskih postrojbi, tijekom oružanog sukoba između tih postrojbi pobunjenih Srba i oružanih snaga RH, a prihvaćajući velikosrpsku politiku, protivno odredbi čl. 3. toč. 1. Konvencije o zaštiti građanskih osoba u vrijeme rata od 12. kolovoza 1949. i čl. 4. Dopunskog protokola uz Ženevsku konvenciju od 12. kolovoza 1949. o zaštiti žrtava nemeđunarodnih oružanih sukoba (Protokol II), I-opt. Stevo Macakanja odlučio usmrtiti civila Milana Bulića, a II-opt. Željko Ležaja mučiti i nečovječno postupati prema civilu Milanu Buliću, koji je invalid bez lijeve šake, jer da ima oružje, pa su najmanje devetorica pripadnika paravojskih postrojbi, došli s dva automobila do njegove kuće, naoružani pištoljima i puškama, ušli u kuću oštećenika tražeći od njega oružje i pri tome ga maltretirali, tukući ga, tako da ga je II-opt. Željko Ležaja više puta ošamario po licu zbog čega se je Milan Bulić srušio na tlo u kuhinji, a potom su ga neidentificirani pripadnici paravojskih postrojbi odveli u dvorište da traži oružje, te su ga potom odvezli do dućana u Korlatu, a potom vratila nazad, u dvorište njegove kuće, s ciljem da ga dokrajče, pa su ga njih šestorica, koji nisu identificirani, zajedno sa I-opt. Stevom Macakanjom, zvjerski udarali po tijelu i glavi, tako da je oštećenik urlao od bola, od kojih udaraca je oštećenik ubijen, na način da je udaran nogama i drškom vila po glavi i tijelu, pa je tako drškom vila udaren u otvor ušne školjke, kao i u lijevo prsište, od čega je došlo do krvarenja iz lijevog zvukovoda, prijeloma nekoliko rebara s prodorom u prsište s posljedicom krvarenja, te je još zadobio oguljotine na glavi, čelu, na leđima nekoliko manjih oguljotina, uslijed čega je došlo do nagnječenja mozga te još do hemoragijskog šoka, zbog čega je ubrzo preminuo, dakle, kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme oružanog sukoba vršili nasilje nad civilnim stanovništvom i ubili civilnu osobu, čime su počinili kazneno djelo protiv čovječnosti i međunarodnog prava – ratni zločin protiv civilnog stanovništva, iz čl. 120. st. 1. OKZ RH.»

PONOVLJENI POSTUPAK PRED IZMIJENJENIM VIJEĆEM

Županijski sud u Zadru u izmijenjenom Vijeću za ratne zločine, sastavljenom temeljem odredbe čl. 13. Zakona o preuzimanju Statuta Međunarodnog kaznenog suda je proveo ponovljeni kazneni postupak protiv optuženika Steve Macakanje i dr. kojom prilikom je, u skladu s uputama Vrhovnog suda RH, proveo dokazni postupak na način da je pokušao ukloniti povrede učinjene u prijašnjem postupku, te je nanovo proveo izvođenje, te dao ocjenu dokaza i potrebne zaključke.

U postupku su, uz suglasnost stranaka, pročitani iskazi svjedoka: Cvite Bulić, Siniše Bulića, Šibe Tokića, Nevenke Šikić i Miljenka Šikića, te nalaz i mišljenje vještaka, specijalnoga patologa, dr. primariusa Josipa Dujelle. Također su pročitani: Zapisnik o ekshumaciji, Zapisnik o vanjskom pregledu leša i Zapisnik o uviđaju, te kazneni podaci. Izvršen je uvid u Situacijski plan i fotodokumentaciju pozicija pokazanih na licu mjesta po svjedokinji Cviti Bulić, te uvid u Izvod iz matične knjige rođenih za optuženike i u spis broj K-17-95 za optuženika Željka Cupaća.

Temeljem izvedenih dokaza utvrđeno je činjenično stanje, a nakon provedene ocjene dokaza i dovršetka ponovljenog postupka Vijeće je donijelo presudu, br. K-70/05, od 4. listopada 2006. godine, kojom su I-opt. Stevo Macakanja i II-opt. Željko Ležaja proglašeni krivima, te su osuđeni na kazne zatvora pri čemu je Stevo Macakanja osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 20 godina, a Željko Ležaja na kaznu zatvora u trajanju od 5 godina. Branko Kužet i Željko Cupać ovom presudom oslobođeni su optužbi i to stoga jer, kako se navodi u presudi, Sud nije temeljem provedenih dokaza, izvan svake razumne sumnje zaključio da su III.-opt. Branko Kužet i IV.-opt. Željko Cupać supočetelji kaznenog

djela, te da su oni kritične prigode mučili, nečovječno postupali ili sudjelovali u usmrćenju civila Milana Bulića, pa ih je sud oslobodio od optužbe.

PRESUDA

Vijeće za ratne zločine Županijskog suda u Zadru izreklo je, dana 04. listopada 2006. godine, presudu br. K-70/05, kojom je I.-opt. Stevo Macakanja proglašen krivim i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 20 godina, što je jednako kazni određenoj i presudom br. K-12/03, II.-opt. Željko Ležaja proglašen krivim i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 5 godina, čime je trajanje kazne u odnosu na presudu br. K-12/03 smanjeno za 15. godina, dok su III.- opt. Branko Kužet i IV.- opt. Željko Cupać oslobođeni optužbe i to stoga jer Sud temeljem provedenih dokaza nije izvan svake razumne sumnje zaključio da su supočinitelji kaznenog djela, te da su kritične prigode mučili, nečovječno postupali, ili sudjelovali u usmrćenju civila Milana Bulića.

MIŠLJENJE PROMATRAČA

Izmijenjeno Vijeće za ratne zločine Županijskog suda u Zadru korektno je provelo ponovljeni kazneni postupak protiv optuženih Steve Macakanje, Željka Ležaje, Branka Kužeta i Željka Cupaća, te je za razliku od prijašnjeg Vijeća, utvrdilo kako iz provedenih dokaza i utvrđenog činjeničnog stanja, nije moguće izvan svake razumne sumnje zaključiti da su Branko Kužet i Željko Cupać supočinitelji kaznenog djela iz čl. 120., st. 1., OKZ-a RH ili da su I i II optuženomu davali podršku i bodrili ih u njihovim postupcima prema civilu Milanu Buliću, kako je tvrdila optužba. Iz provedenog postupka proizlazi da su oni bili uniformirani i da su bili pripadnici paravojnih postrojbi pobunjenih Srba, te da su očito sudjelovali u pretrazi kuća stanovnika hrvatske nacionalnosti, pa su tog dana bili i kod Milana Bulića, te susjeda Nikole Šikića, međutim samo utvrđenje tih činjenica ne ukazuje na to da je njihova namjera bila da Milana Bulića muče, ponižavaju, da ga tuku i usmrte.

Ostaje nejasno iz kojih razloga prijašnje Vijeće, u prvom ponovljenom postupku, nije postupilo po uputama Vrhovnog suda RH, pa je na taj način postupak nepotrebno produžen jer je morao biti proveden i drugi ponovljeni postupak, što se moglo izbjeći da su provedene radnje koje je Vrhovni sud RH odredio svojim rješenjem br. I Kž – 565/00-3, odlučujući o žalbi optuženika podnijetoj protiv presude Županijskog suda u Zadru, br. K-39/95, od 23. lipnja 2000. godine.

Dodatak: Materijalni dokazi

Vijeće je svoju presudu temeljilo na sljedećim materijalnim dokazima:

1. pročitani su iskazi svjedoka: Cvite Bulić, Siniše Bulića, Šime Tokića, Nevenke Šikić i Miljenka Šikića
2. pročitani su nalaz i mišljenje vještaka, spec. patologa, dr. prim. Josipa Dujelle
3. pročitani su Zapisnik o ekshumaciji, Zapisnik o vanjskom pregledu leša i Zapisnik o uviđaju, te kazneni podatci
4. izvršen je uvid u Situacijski plan i fotodokumentaciju pozicija pokazanih na licu mjesta po svjedokinji Cviti Bulić
5. izvršen je uvid u Izvod iz matične knjige rođenih za optuženike, te u spis suda br. K-17/95 za optuženika Željka Cupaća